

Vanaema Mariet kohtles saatus julmalt

Marie Kello sündis Leenu Kangmanni ja Jüri Magnus Rikkeni perekonda esimese lapsena 10. jaanuaril 1889. aastal. Ta tuli ilmale Virumaal Viru-Jaagupi ki-

helkonnas Küti rüütlimõisa piirkonnas talveõhtul kell viis. Marie vaderiteks olid ristimisel onu Anton Rikken, Miina Kask ja Juuli Kangmann.

Onomastika NET andmetel esines perekonnanimi Rikken vaid Eestimaa kubermangus Virumaal Viru-Nigula kihelkonnas Koogu vallas (tänapäeval Aseri vald), mis lubab arvata, et Rikkenite suguvõsa pärinebki Viru-Nigula kihelkonnast. Ajaloolisel Virumaal (Wierland) paiknev kihelkond jääb tervikuna praeguse Lääne-Virumaa aladele.

Neli aastat pärast Marie sündi, 4. oktoobril 1893, sündis Leenu ja Magnuse perekonda teine tütar – Anette Rikken, kes täiskasvanuks saades abiellus Jaan Uueniga. Täna on Anettel ja Jaanil päris palju järeltulijaid. Mõõdus veel neli aastat, Marie oli siis juba üheksaastane, kui 5. märtsil 1898 sündis perekonda tütar Eliise Rikken. Tema abiellus Heinrich Linnamäega (sünd Limberg). Eliise ja Heinrich elasid Muu-

gal, kus neil sündis 30. augustil 1935. aastal perekonda tütar Ilme, kes elab praegu Rakveres.

Marie Rikkeni ja Arukülast pärit Gustav Kello abielu laulatati Viru-Jaagupi kirikus 11. märtsil 1917. aastal. Marie oli siis kahekümne kaheksa ja Gustav kolmekümne kuue aastane, kelle kasvatada oli esimesest abielust jäänud viis last. Laste ema Adeele oli raske haiguse tõttu surnud teel Rakvere haiglasse.

Nüüdsest sai Gustavi lastele hoolitsevaks emaks, mehele armastavaks naiseks ja talu perenaiseks Marie. Juba järgmisel aastal sündis neil poeg Lembit, kes suri üheaastasena. 1920. aastal sünnitas Marie tütre Liisa, minu ema. Kahe aasta pärast sündinud poeg Paul ei elanud üle kahe aasta. 1925. aastal ilmale tulnud tütre Vaike viis 1945. aastal hauda sõja ajal laialt levinud difteeria.

Talutööde kõrvalt ehitasid vanaisa

ja vanaema 1928. aastal endise palkmaja asemele paekivist elumaja, mis väerikana seisab keset Aruküla tänaseni. Samal aastal tõi Marie ilmale tütre Linda. Mariel ja Gustavil oli viis last, kokku perekonnas aga 10 last.

Vanaisa Gustav, kelle nõukogude võim kuulutas kulakuks, lahkus juulis 1948, vaid mõni kuu enne 1949. aasta märtsiküüditamist.

Vanaema Marie jäi Aruküllal elama koos tütarde Linda ja Liisaga ning kahe lapselapsega. Vanaisa ehitatud majas elas ka Gustavi esimesest abielust sündinud poeg Karl August koos oma perekonnaga.

25. märtsil 1949 küüditati äsja kuuekümneseks saanud hoolas pereema ja taluperenaine Marie koos seitsmeaastase tütrepojaga Siberisse Tuva piiri äärde Sajaani mägedesse, kuhu 1952. aastal viidi etapikorras järele ka tütar Liisa ja tema kümneaastane tütar.

Marie suri oma koduste keskel Kras-

nojarski krais Verhne-Ussinski külas 14. veebruari õhtul 1953 ja on koos saatsekaaslastega maetud Verhne-Ussinskis kalmistule, kus ei ole alles enam mitte ühtegi eestlaste kalmu. Aasta hiljem suri oma kodutalus Arukülas kopsutuberkuloosi Marie neljas laps, tütar Linda. Alles jäi vaid tütar Liisa oma perega.

Lühikeseks ja ülekohtuseks kujunes ühe kauni eesti neiu elu, kes hoole ja armastusega kasvas lapsi ja lapselapsi ning koos Gustaviga hoolitses selle eest, et lastel oleks leib laual, riided seljas. Teda kohtles saatus karmilt, isegi julmalt.

Mälestus meie armsast vanaemast elab tema järglaste südames. Viru-Jaagupi kalmistul, perekond Kello puhkepaigas, meenutab Mariet hauaplaati, mis asetseb kõrvuti Gustav Kello hauaplaadiga.

KUNO RAUDE,
MARIE LAPSELAPS